

ПОЛІІ

центръ

МІШТЕ, ШІМЪ ШІ ЛІТЕРАТУРЪ.

№. 32.

Duminecă 4. August.

1840.

КЪЛЪТОРІЕ ЛА РЪСЪРІТ.

De kærnd se ivi kartea: Der Orient in seinem gegenwärtigen Zustande mit Rückblicken auf die Vergangenheit, dargestellt in einer Reise über Konstantinopel, Kleinasien, Sırien und Palästina. Wien 1840. Еа лчече аша:

„Orient ші окцидент!*) Че кзмпліть пръпастіе заче дптре амлдоаъ ачесте ідеї! Аічі о чівілізаціе каре маї ажънсе дп кълмеа са, ші дптокта ка Сатърн, амеріндъ къ дшї ва дпгиді не прънчії сьї дпсѣш, о деанъръреа пьнїре дпнаїнте кътръ о цлптъ поате неажънсѣ, о влпаре неастлпнърать дъпъ фантоме, каре ка ші вісъріле пер, токма клнд цї се пьреа къ леаї ажънс, саѣ ші, ка фокъріле рьтъчїтоаре, не чеї недешенці дї дзк дптръп лак плїн де помол; коло о лїпїре варваръ кътръ преавекїле обїчїсърї шї обїчївїнце, о вечнїкъ старе дп лок, о одїхпъ оторїтоаре де тръп шї де сѣфлет, каре фъръ дпволдїре дїп афаръ тревзіе сѣ адъкъ пьтрезіре шї десфачере.“

*) Рьсърїт ші апсѣ; дпсѣ тоате націле дптревїнцеазъ ла маї тълте прїлежърї пьмїрїле льтїнеції, дпсѣш шї пьнції.

„Шї тотъш ачесте църї дпкъ ера о-даты театрл зпор тьреде дптлпнлърї; кълтра ші аїчі шїаѣ фост ашезат сказнл сьѣ; тот аколо дпфлореа тьїестрїїле, шї мїнъпателе монъменте, де каре пої шї актма не мїръш, тьртърїсеск пентрѣ пьтереа дъхлвї шї непрецетареа тръпеаскъ але семїнцилор де тълт пьтрезіте. Фертекъл трекутълвї, чїнстїреа тьрїмеї кьзъте, адъчереа амїнте де нїще дптлпнлърї, къ каре е легаты тлптзїнца шї ферїчїреа поастръ, сълт, каре фак, ка ачеле църї дпсѣш дп-стареа лор сьлвѣтъчїть де акъш сѣ нї се арате ка зп обїект де дорїре шї де мїраре. Ної не мїръш дпкъ дп прънчіа поастръ де вьрвьдїа ачелвї Палеолог, кареле ка чел маї де не зртъш дїп дппърації ост-романї кьзъ не зїдърїле Бізанцълвї льптлндъсе дппротїва вірвїтоареї ссмїлзне. Чеа дїптлїе дпвьдътъръ а кредїнцїей не фаче кьпоскьці кь ачеа царъ, знде Моїсі дъсе не породъл чел алес, не кареа дпцелепчїзнеа лвї Соломон о 'новїл шї клптърїле лвї David о фькьрп пьмърїтоаре. Дптр'а-коло ера адїптате не времеа еспедїцилор крвчїате кьтътърїле кредїнцїтъції дптреці; кь адевърат мїнъпателе вісерїчі кьзъсеръ дп пьлбере, зїдърїле, каре атлта време

стѣтсеръ дн контра пѣтернічлор романі, ера асемепате ла пѣмднт, тоатъ зрта помпеі веки перісе: зп шортднт, зп несокотіт шортднт, каре днсъ odinioаръ днкъ-пѣсе дн сіне тѣрїтоареле ретъшїде а Млн-тѣиторїѣлѣї пострѣ, маї painte de а фї ел кіемат deа дреанга Татѣлѣ съѣ дн черїѣ, клнд трїзмфлнд асѣпра торцїї шї а іадѣлѣї, се днпѣлцѣ ла лѣкашеле челор ферїчїдї, ачеста ера магнетѣл, каре пе съте de мїї дндемпа а'шї пѣрѣсі патріа шї famіліа, шї а се арѣнка дн лѣптъ днпротїва пѣтѣроаселор, вітежелор ошїрї але Сараденїлор. Чїне пѣ авзї ка прѣнк днкъ деспре зріаша zїdїре а Пірамїделор, деспре жѣлїтоареа колѣмнѣ алї Memnon, деспре mїnzпателе вісерїчї dїп Тебе шї деспре алте мїї de парїтѣдї але Егїптѣлѣї, каре пе дрептѣл се поате пѣмї леагѣлѣл кѣлтѣреї.“

„Дѣпъ че еѣ аш фї вісат мѣлт деспре оріент шї, овосїт de требїле de тоатъ zїоа, doream de кедрїї Лїбанѣлѣї шї de фїнічїї Сїрїеї шї а Егїптѣлѣї, маї пе зртѣ дн-прецїѣзѣрїле днї днпѣлцїрѣ, а днтрепїнде о кѣлѣторїе дн цѣрїле de mїне dorїте. Dїп Віена кѣлѣторїѣ пе вас de авѣр пѣ-пѣ ла Пеща, каре мѣлцетїтѣ повїлелор ажѣторїнде а тѣтѣрор провінцїїлор Статѣлѣї австріак днпѣрѣтеск, се рїдїкѣ іарѣш кѣ помпѣ dїп дѣрдѣтѣтѣрї, дн каре о днпро-пасерѣ валѣрїле Дѣнѣрїї. De аїчї дрѣмѣл мѣ дѣсе прїп Oradїа mare ла Клѣж дн Трансїлванїа. Дндатѣ кѣм днтрї дн ачеа-стѣ царѣ, веzї днсемпѣтоареа deосївїре днтре фїзіогномїле знгаре шї трансїлване; веzї днpainte'цї зп аместек de пацїї фел-їзрїте dїнтре каре Ромѣнїї сднт de днсем-пат, карїї кѣм се шїе днї траг днченѣтѣл de ла колонїдїї romanї, шї пентрѣ ачеаста

ворвек лїтва лѣтїнеаскѣ стрїкатѣ. De аїчї трекѣрѣм пела Сївїїѣ шї Брашов ла Бѣкѣрѣцїї, каре есте кѣпїтала цѣрїї ромѣнецїї. Вітеле кѣ коарне, кѣ каре се фаче пегѣдеторїе mare, сднт фоарте фрѣ-моасе, шї богѣдїа de кѣпѣтенїе а Цѣрїї. Асемѣпареа ромѣнїлор кѣ romanїї чеї веки есте пегѣгѣдѣїтѣ; съ іа чїнева пѣмаї ванї de авѣр de [а romanїлор дн мдпѣ шї съ асемене фїзіогномїле пе ачеїа тїпѣрїте кѣ лѣкѣиторїї de акѣма аї Церїї. Аша кѣрѣ-зшѣл мѣѣ авеа фоарте mare асемѣпаре кѣ Dїокледїан, алтѣл кѣ Nero, кѣ Маркѣ Аврелїе ш. а. т. д. Портѣл цѣранїлор аре мѣлте асеменеа кѣ а векилор romanї: аша кѣмаша лор чеа лѣпгѣ, каре о dїп стрднсъ кѣ о кѣреа (шѣрпарїѣ) пе днпгѣ трѣп, сеа-тѣпѣ кѣ тѣпїка. E de mїраре, кѣткѣ дн ачеастѣ царѣ пе чеа маї кѣлѣдѣроасѣ време се поартѣ кожоаче*), de каре апої іарна грѣмѣдеск пе сіне атлѣтеа дн клт авїа пот мерѣе. De алтмїнтрелеа оаменїї кѣ старе аїчї пѣ днмѣлѣ нїчї одатѣ педестрїї пе злї-цѣ, чї тодї се поартѣ дн кардѣте кам ешїте dїп modѣ**), днсъ кѣ каї фрѣшошї.“

„Дѣпъ че спре а кѣлѣторї маї днкло-ло mїаш фї дат пасѣл ла vїdїmаcїe, прїїтїѣѣ о аша пѣмїтѣ Подрошнѣ, адекѣ о арѣ-таре кѣтрѣ постмаїстерї, ка съ'мї deа па-трѣ каї кѣ о кѣрѣцѣ de пощѣ. Ачеастѣ подрошнѣ ера датѣ пентрѣ доаспече поще

*) Пеї, vlane, vnde.

**) Есте адеѣрат кѣ дн Бѣкѣрѣцїї сднт съте de фїакѣре, а кѣрор фортѣ е кам ешїтѣ dїп modѣ; днсъ d. кѣлѣторїѣл пострѣ пе-трекднд аїчї маї мѣлт, с'ар фї конвінс, кѣт-кѣ ла чеї авѣдїї прекѣт дн алтеле, аша шї дн валецїї domneше зп лѣкс днфрїкошат.

пъпъ ла Краіова, пентрѣ каре еѣ пѣмаі треі галбені авѣѣ а плѣті. Де кѣте орі ажѣп-цеам ла о касѣ де пощѣ, пѣтеле ми се скрѣа дитр'о кондікѣ, ші ла стація дін ѣрмѣ требѣѣа сѣ'мі даѣ подрошна. Кѣрѣцѣла де пощѣ, дн каре кѣлѣтореам, авіа ера маі лѣнг де чінчі пічоаре, тот дін лемп, ѣрѣ чел маі пѣдін адаос де фер, прекѣм сѣпт тоате карѣле дн ачеастѣ царѣ. Дитр'ѣп кѣрѣцѣ аша тікѣлос, ещі рѣпїт дн чеа маі іѣте ѣгѣ а кайлор пе дрѣмѣрї пе дѣмѣлате, песте подѣрї грѣнѣзѣроасе амерінѣцѣтоаре де сѣрпаре дѣкандѣте ка дн свор; кѣчї дитрѣ адеѣѣр отѣл се аѣлѣ маі мѣлт пе деасѣпра декѣт пе пѣмѣлт. Орї чїне дшї поате ѣаче idee деспре десѣѣтареа ѣнеї асеменеа кѣлѣторїї! ѣрѣ сѣѣларе, кѣ коастеле шї оаселе ѣѣгѣчїте стрїцї кѣ чеа маі маре некѣжїре кѣтрѣ ромѣлѣл, че шезлнд пе кал, пѣѣѣлеще ка шї ѣп ѣлѣп-торїѣ сѣлѣватїк, ка сѣ опреаскѣ шї сѣ мѣіе маі оменеѣе. Днѣѣдар! Ел п'азде! Тропотѣл днѣферѣлнтадїлор каї, троспїтѣл карѣлѣї арѣпкат дн коаче шї днколо шї сѣіерѣтѣл візітїлѣї, ал кѣрѣї глас армонїазѣ кѣ а карѣлѣї сѣѣ, асѣрѣеще стрїгареа де ажѣторїѣ а мѣченїкѣлѣї че шедѣ дн кар. Еѣ тѣ лас пе ѣрмѣ дн мѣла сорѣїї. Дечї ажѣпѣем ла рѣлѣ Алѣта (Olt); днѣѣдар тѣ ѣт дѣпѣ ѣп под; рѣлѣ прїп плоїле де маїпайнте аѣ крескѣт днѣрїкошѣт. Орѣлндрѣспецѣл се арѣпкѣ дн лонтрѣ кѣ карѣлѣ сѣѣ, ної днпотѣм песте репеделе рѣѣ, о лѣнтре пе петрече пѣпѣ днколо кѣ порочїре песте тоатѣ аѣептареа. Пе ѣрмѣ пе дѣм пе ѣскал, шї еѣ даѣ вінеѣе тікѣлосѣлѣї кѣїѣ Слатїна кѣ сїмѣментѣл ѣпїї скѣпат дін чеа маі маре прїмежїдїе."

„Аїчї прекѣм дн тот рѣсѣрїтѣл каселе де оаснеѣї се пѣмеск. Хап саѣ Кхан: песте тот сѣпт ачесте челе маі тікѣлоасе пещерї, каре цїле поцї днкіпї. Дн odaia че'мі арѣтарѣ ѣѣера нїчї о тоѣїлѣ (акарет) шї дн тот хапѣл нїчї о ѣѣкѣтѣрѣ де мѣл-каре. Дін порочїре аѣлаїѣ ѣп мещер пеамѣ, каре се ашезасе аїчї; ачеста дшї дѣдѣ кост шї квартїр кѣ платѣ ѣшоарѣ. Мѣ ѣѣкѣрам кѣ аѣлѣ аїчї ѣп патриот; пентрѣ кѣ де ла іѣѣїреа де оаснеѣї а ѣоїерїлор челор ѣогаѣї п'аї сѣ аѣепѣї нїмік, де шї еї ачест кѣѣлнт дн поартѣ пе'нчетат дн гѣрѣ, шї кѣ о ѣантасїе ѣреднїкѣ де рѣс зїк, кѣмкѣ еї сѣпт імітаторїї чїѣїлїзадїеї ѣранѣоѣенїї, дін каре ла дѣпшїї песте тот пѣ се аѣлѣ нїчї о ѣрмѣ. Пе кѣт ачестѣ царѣ сѣѣ дн кѣлѣтѣрѣ днѣѣрѣпѣтѣл алтор цѣрї, токма пе атѣта де реа есте шї лѣкрареа пѣмѣлтѣлѣї. Дін Бѣкѣрѣнїї пѣпѣ ла Країова есте ѣп шес |маре родїторѣ; днсѣ че креще пе ачестѣ |сѣрѣаѣѣ мїнѣпатѣ? Маї нїмік де кѣт ѣѣрѣенїї, тѣѣѣрї шї мѣлѣдїе гѣѣде дін рѣѣѣчїнїле пѣѣѣрїлор челор де стежарїѣ прѣпѣдїте. Ічї колеа зѣрѣнїї местекатѣ кѣте о ѣѣкѣцїкѣ де пѣмѣлт кѣ орѣ саѣ кѣ порѣмѣ, каре днсѣ атѣт есте днѣѣѣлїт кѣ тотѣелїѣл де тѣрѣчїнїї, днкѣт авїа поцї дескїлїнї че есте аколо сетѣнат. Сателе сѣптѣка кѣїле де ѣлн кѣ гѣѣрї дн пѣмѣлт, дн каре лѣкѣїеѣе ѣрѣмосѣл, ѣлносѣл соїѣ де оаменї. Длнѣгѣ ачееа есте о ѣердеаѣѣ де тѣѣе, ѣнде петрек зїоа, адекѣ dorm. Дін протїѣѣ ѣемеїле сѣпт сїлїтоаре кѣпрїн-злндѣсе кѣ торсѣл*); пентрѣ ачееа шї поар-

*) Есте ѣп лѣкрѣ ѣреднїк де тоатѣ лѣареа поа-стрѣ аїнѣте, кѣмкѣ орї кѣцї дін стрїнїї карактерїзарѣ пе ромѣнїї, пе ѣѣѣаѣї дн

тъ еле тотdeauna хайне фрътосе, албе, пе
лунгъ трън зп врлѣ ронѣ, iar лп кап о
кѣчлѣцѣ de пеле (?). Клт de minzpat
с'ар пѣтеа колониза цара ачеаста, дака воерѣ
ар вреа а'шн аренда саѣ ашн vinde тошѣле ла
oamenі de oamenie; iar'аша еї ласѣ тоате сѣ
закъ пѣстїи шї лшн паск пе аколо тѣртеле,
каре апої iarна слнт апроаше de а перї de фоа-
те, кѣчї пентрѣ ф.лп дестѣл пѣ лпгрїжеск.“

„Країова есте зп ораш кѣ проспектѣл
сѣлватїк; лптре бордеїе тїкѣлоасе веї ічї
колеа zidiri преафрътосе, каре лпсѣ лп
лок de врео грѣдїнѣ слнт лпмпресврате
кѣ скїеїцї шї кѣ спїнї. Лп лонтрѣ пѣ афлї
алте мобїле, деклт зп divan кѣ зп ковор,
пе каре zioa мед, поаптеа dorm.“

„Дѣпъ прлпзл дела amiazї се цїне
сіеста*); атѣнчї тоате злїцїле слнт гоале
пѣпѣ кѣтрѣ шасе часѣрї, клнд апої оаме-
нїї iar' се аратѣ лп екіпажеле лор; кѣчї
а лѣбла педестрѣ се цїне а фї лѣкрѣ кѣ
рѣшїне. Злїцїле пѣ слнт пардоците, чї podїте
кѣ грїцї шї фоарте тѣрдаре. Пе ачесте веї
тот фелїл de портѣрї, лпклт цїсе паре кѣ аї
лпнаїте'цї зп корео ітаїїенеск.“

„Дела Країова пѣпѣ лп Черпедла
Дѣпѣре слнт шасе поїце, каре дѣк песте
о адеврѣратѣ пѣстїетате. Ла зша тїкѣлоа-
селор бордеїе de пѣм.лнт vedeam de оїще
фетеї торклнд, iar' бѣрвацїї зѣчеа лпкоаче

афларѣ лепешї, iar пе фетеї тотdeauna лѣ-
крѣтоаре шї кѣрїнсе. Notавене ачеаста
пѣмаї ла сате, iar' пѣ шї ла ораше.

Лпс. Трад.

*) Сїеста се зїче лп спанїолѣде времеа de
amiazї, каре лп дѣрїле челе кѣлѣзроасе
oamenїї о петрек лп somn dormind дѣшї,
лп клт пої неаш мїра, кѣм маї пот dormї
шї поаптеа.

Лпс. Трад.

лпколо dormind. Дїп тѣлаїл чѣл сеа-
тѣпѣ ічї колеа, фак длпшїї тѣ тѣлїгѣ,
зп фелїл de алѣат дїп фѣпѣ шї апѣ, пе
каре апої о фѣрв, прекѣм лп Italia по-
лѣпта, лп Nord-Афрїка Кѣскѣсѣ. Фїндкѣ
подѣл дела Шїлѣ ера dѣс de апѣ, аша фѣ-
сеїл сїлїт а петрече маї тѣлте зїле лп
Країова; маї пе фртѣ лпдѣплекаїл пе клдї-
ва цѣранї, ка сѣ аѣкѣ зп копачїл скобїт,
de каре лптревзїнѣеазѣ еї ла пѣскїт лп
апеле челе маї мїчї. Лп ачеастѣ лѣптре
сїпплѣ интраїл еѣ кѣ тоатѣ багажїа теа
(калабалк), шї кѣ прїмеждїа вїеїцї тѣ
трекѣ зп цѣран пе чѣсалалтѣ цѣртѣре.
Сокотеск кѣткѣ дѣпѣ ачесте дескрїерї лшн
ва пѣтеа чїнева фаче о idee деспре кїпѣл
de а кѣлѣторї лп ачеастѣ царѣ.“

„Дїп Черпед трекїл еѣ лп ачелаш
кїп песте Дѣпѣре ла Кладова лп Сер-
вїа. Акѣм аїчї тоате слнт тѣрчїеїцї; четѣ-
цїа ачеа мїкѣ пїторѣше ашезатѣ е цїпѣтѣ
лпкѣ de тѣрчї, карїї кѣ лѣкзїторїї орамѣ-
лїї de поѣ ашезат трѣїеск лп odїхнѣ шї
лїнїце. Лпкѣ romanїї авѣсерѣ аїчї о тѣ-
рїе, дїп каре се маї вѣд лпкѣ рїнеле, чева
маї лпколо се вѣд рѣтѣшїцїеле подѣлїї
лїї Траїан песте Дѣпѣре. Клнд е апа
скѣзѣтѣ се вѣд треїспрече стлпнї, карїї
слнт ка треї стлпжїнї de лаїї, лппревѣл
кѣ рїнеле векїлор четѣцїї пе амлндоаз
цѣртѣрїле. Траїан фѣкѣ а се zїдї ачест
под дѣпѣ вїрѣїнда асѣпра лїї Дечевал кра-
їлїлї Дачїей, спре а лпмеснї тречереа трѣ-
нелор romane, шї ла порѣнка лїї Adrian
ачест под маї тѣрзїл фѣ дѣрлмат, спре а
лпгревна тречереа Гецїлор.“

„Клнд мерцїї de лѣтѣреа ачеаста лп
Сервїа, аї лпнаїте'цї пѣдѣрї марї шї тѣнцїї
лпналїї пѣлѣмлаїї, пѣпѣ клнд маї пѣзр-

тѣ ажѣнці ла дрѣтѣл чел поѣ, каре се фѣкѣ дѣн порѣнка принцѣлѣи Мілош. Де аичі трекуѣи кѣлѣреце ла Крѣшчевица, знде мѣнциѣ се сѣдршеск ші зп шес фрѣмос вѣне лѣкрат ста дѣнаѣнтеа теа. Прин Позаревац кѣлѣторѣи ла Крагѣевац, каре есте овичѣвѣта реседѣнцѣ а Хосподарѣлѣи. Ачест ораш прекѣм тоате челе-лакте дѣн ачестѣ царѣ, стѣ дѣн о вѣнцѣ лѣнгѣ. Каселе сѣнт дескѣсе ка нѣще шѣрѣ, ші атѣнчѣ везѣ тот че есте дѣн лонтрѣл лор. Ічѣ колеа везѣ зрме де авере ші де вѣрѣценіе, дѣсѣ ханѣрѣле ші аичі ка дѣн цара ромѣнеаскѣ нѣ сѣнт вреднѣче нѣчѣ де о критѣкѣ. Сербѣа аре пѣдѣрѣ де стежарѣи тѣлте ші фрѣмоасе, каре пе лѣнгѣ о грѣжѣ дѣнделеаптѣ ар адѣче фолос дѣн семпѣторѣи.“

Кѣлте се маѣ афѣл дѣн маѣ сѣс нѣмѣта карте вреднѣче де дѣнсемнат, ачелеа п'аѣ локѣл лор дѣн стрѣмтоареа ачестеѣ фой. Де аѣ скрѣс ачел кѣлѣторѣи кѣ патѣмѣ кѣлт де нѣдѣнѣ, лѣсѣм ка сѣ жѣдече ачѣ четѣторѣи, кѣрора цѣрѣле поастре ле сѣнт маѣ деапроане кѣпоскѣте.

Г. Барѣц-

Че есте лѣкѣл? Hollingshed, зп скрѣиторѣи дѣн времеа реѣнеѣ Elizabetii, се пѣлѣщеа пентрѣ лѣкѣл де атѣнчѣ че кре-щеа, анѣмѣт дѣн зрѣшѣтоареле пѣнкѣтѣрѣи: Дѣнтѣлѣи, оаменѣи дѣнчепѣрѣ а zidi зрлоаѣе ші кѣмѣнѣрѣи дѣн сѣс, кѣлнд маѣ наѣнте фѣмѣл се дѣнпѣрѣщеа словод прин zidiri, прин каре нѣлѣмаѣ лемпеле касеѣ се фѣчеа маѣ траѣнѣче, — дар ші сѣнѣтѣдѣи фолосеа фоарте тѣлт. Адоа се дѣнтрепрѣнсерѣ тѣлте дѣн-вѣнѣтѣдѣирѣи дѣн касе; ѣр маѣ вѣртос се дѣнтрѣдѣсерѣ патѣрѣи моѣ, кѣлнд маѣ наѣнте тоѣи дортеа пе паѣе, ші дѣн лок де перѣнѣ

авеа кѣлте зп вѣтѣк. Перѣнѣле моѣ ера нѣ-маѣ пентрѣ фемеѣле кенделе. Ал треѣлеа пѣнкѣт де лѣкс асѣпра кѣрѣѣа скрѣа маѣ сѣс нѣмѣтѣл, ера, кѣмкѣ оаменѣи пе времеа лѣи дѣнчепѣсерѣ а скѣмѣва вѣлѣделе ші лѣнгѣрѣле челе де лемп кѣ вѣлде ші кѣ лѣнгѣрѣи де кѣсѣторѣи. Астѣлѣи ла 1840 черкѣлнд чѣнева а редѣче лѣкѣл ла пѣнкѣтѣрѣи, оаре кѣлте ар енѣи? Tempora mutantur et nos mu-
tatur in illis. —

ТРѣСѣРѣи ОАРЕШѣКАРЕ.

(зрмаре),

Прѣосѣнѣѣа са пѣрѣнтеле Бенѣамѣн Костакѣ Архѣепѣскопѣл ші Мѣтрополѣтѣл Молдавѣеѣ дѣнатѣ дѣпѣ примѣрѣ дѣналтеѣ сале нѣсторѣи дѣн анѣл 1804 кѣ евлавнѣкѣ ші патриотѣкѣ рѣвнѣ аѣ рѣдѣкат дѣн Мѣ-нѣстѣрѣи Сокола апроане де Іанш о Семи-нарѣе, дѣн каре ачѣи, карѣи врѣѣ а примѣ ста-тѣл преодѣеѣ, сѣ дѣнвѣде дѣн лѣмѣва ромѣ-нѣскѣ Історѣа, Арѣметѣка, Географѣа ші Теологѣа. — Дѣсѣ ачестѣ Семинарѣе, пе кѣм се вѣде, пентрѣ рѣзѣвоѣл, каре дѣн скѣртѣ врѣме аѣ зрмат дѣнтрѣ Рѣсѣа ші Поарта отоманѣ, поате ші дѣн алте прѣ-чѣнѣи, аша аѣ скѣзѣт де таре, кѣлт пѣла анѣл 1820 нѣ маѣ зп професор се маѣ афѣла ако-ло, каре дѣнвѣда пе тѣнерѣме граматѣка, дѣне а чѣѣа рѣпосатѣлѣи Протопѣнш ші Дѣректор Радѣл Темпѣ. — Дар кѣ кѣлт скѣнѣтѣсе маѣ тѣлт ачестѣ кѣрат наѣионалѣ Семи-нарѣе, кѣ атѣл маѣ таре с'аѣ дѣнѣлѣат скоа-ла грѣчеаскѣ, каре се афѣла дѣн полѣтѣе дѣн-сѣшѣи зпа ші сѣнгѣрѣи мѣстѣнд тоате венѣтѣ-рѣле скоалелор наѣионале, ші пентрѣ мол-давѣо-ромѣлѣл ші лѣмѣва лѣи нѣмѣк алт чева маѣ рѣшѣсѣсе декѣл ачѣ чершѣвѣтѣ

грацие де а пѣтѣ цинѣ лѣнгѣ шкоала гре-
чеаскѣ зп професор, каре лн лимба ромѣ-
нѣскѣ се ливѣде Математика теоретикѣ
кѣ апликацие де Геодосие ши Архитектѣрѣ.

Ачеастѣ лнапоѣре ши скѣдѣре а Се-
минариѣи национале дин Сокола ши а лимбеѣ
ромѣнещѣ де поѣ аѣ мишкат инима прѣвѣ-
пѣлѣи патриот пѣринтелѣи Бенѣамин Митро-
политѣл; пентрѣ ачеѣа лн апѣл 1820 лѣ-
лнд лѣнгѣ сине ка Синеитроп (са Director)
пе D. Михайл Стѣрза, каре акѣм кѣ атѣта
лнцелепчѣне окѣрмѣиѣше ачел принципат,
лн ал поѣлѣ ап, аѣ кивзѣит деспре репоѣрѣ
ачеѣ Seminariѣи кѣ тот деосѣвѣт де планѣл
чел векѣѣ. Планѣл ѣаѣ фост ачест вртѣ-
торѣѣ. 1-о Пе лѣнгѣ граматика ромѣнѣ-
скѣ сѣ се ливѣде ши граматика латинѣ кѣ
тоате пѣрциле еѣ ка граматика лимбеѣ стрѣ-
тошешѣи, фѣрѣ де а кѣрѣа кѣноциѣцѣ апе-
вое се поате лндрепта ши лнбогѣдѣи лимба
ромѣнѣскѣ. 2-а Сѣ се ливѣде реторика
ши поетика лимбеѣ латине, ка ниѣе цѣиѣе
лн каре се аѣлѣ чѣле маѣ ориѣинале ши
маѣ фрѣмоасе идеѣ. 3-а Сѣ се ливѣде фѣ-
лосоѣиа ши фѣлолоѣиа адекѣ алѣтѣрарѣ лим-
беѣ ромѣнещѣ кѣ чѣ латинѣ ши дерѣваѣиѣле.
Ѣн план дѣнѣ старѣ времѣлор де атѣнѣи
фоарте вѣне кивзѣит.

Спре реализаѣиа ачестѣѣи скоп, лн вара
апѣлѣи 1820 фѣ трѣмѣе деспре партѣ Епи-
тропѣи скоалелор D. Г. Асаки ка лнсѣнѣи
лндетѣпѣторѣѣ ши лнпревѣл лѣкрѣторѣѣ, кѣ
скрисорѣи лн Трансѣлваниа кѣтрѣ контеле
Г. Банѣи Гѣвернаторѣл Цѣрѣи де атѣнѣи, ка
сѣ вѣневоѣатѣ а да вое а скоате де аѣи доѣ
саѣ треѣ тѣнерѣи, карѣи ар фѣ лн старе де
а дѣче слѣжѣеле де професорѣи лн цѣиѣеле
де маѣ сѣс пѣмѣте.

База вѣнѣ Епитропѣи а скоалелор дин
Молдавия, а кѣрѣа капѣл ера зп митрополит;
пестрѣмѣтѣта приѣтенѣе ачестор доао при-
чѣпатѣрѣи вѣчѣне, адѣнка политикѣ а конте-
лѣи Г. Банѣи ера лндетѣлѣте приѣчинѣ спре
а пѣ авѣ ниѣи о лндоѣиалѣ деспре кѣпѣтарѣ
ачеѣ дорѣте словозенѣи.

D. Г. Асаки дѣпѣ че аѣ кѣпѣтѣт дорѣ-
рита словозенѣе саѣ дѣс де ла Клѣж ла
Блаж кѣ сокотѣлѣ, кѣ лн Akademia де
аколо ва кѣпѣта тѣнерѣи, дестѣл де геѣиѣи
пентрѣ катедреле поаѣи Seminariѣи — ниѣи
кѣ сѣаѣ лншѣлат.

Аѣи сѣаѣ лнвоѣит кѣ D. I. Костѣ ка
професор де реторикѣ ши поезѣе; ши кѣ D.
I. Манѣи ка професор граматѣчеѣ латине.
Аѣлатаѣ аѣи D. Асаки пе рѣпосатѣл, саѣ
ла Клѣж, саѣ аѣрѣ? пѣциѣѣ, атѣта цѣѣѣ, кѣ
дѣпѣ скѣртѣ врѣѣте лнсоѣит де ачешѣи треѣ
тѣнерѣи аѣ венѣт ла Брашов.

Аѣи ам вѣзѣт лнлѣиаш датѣ пе ачест
тѣнѣр лн чѣ маѣ фрѣмоасѣ флоаре а тѣне-
рѣѣелор. Дар кѣм лѣам вѣзѣт? сдрѣмѣ-
ѣос ши маѣ дескѣлѣц, мѣртѣрѣе дестѣл до-
ведѣтоаре а грѣзѣтѣѣилор, кѣ каре аѣ авѣт
а се лѣпта, лнсѣ лѣнгѣ тоате ачѣстеа во-
ѣос, ши кѣ о инѣмѣ лндресѣнѣѣѣ ка зпѣл
каре ера дин лѣзпѣтрѣ лнвинс, кѣ, Si male
nunc, non sic et olim, дакѣ е акѣм пѣфе-
рѣчѣт, лн вѣиторѣме поате ши трѣвѣе сѣ фѣе
ферѣчѣт.

D. Асаки лн фѣиѣца са лн Брашов
фѣкѣ кѣноциѣцѣ кѣ D. Др. Попп, каре
пе ачел тѣмп се аѣла аколо, пе каре лн
лнвѣе кѣ професорѣиа фѣлосоѣиѣи ши а фѣло-
лоѣиѣи преѣм ши кѣ Дирѣкторѣиа Seminariѣи.
D. Попп приѣи ачеастѣ кѣтаре сѣнт оареш-
каре кондиѣиѣи чѣнѣтѣе. Лнсѣ фѣиѣд кѣ D.

Асаки нѣ авѣ дндестѣлѣтъ пленѣнѣтѣнцѣ de а длкеѣа зп контракт аша днсъмнѣторѣз; шѣ D. Попп днкѣ нѣ врѣ а мерѣе фѣрѣ de оарешкаре дндедератѣ асекѣрѣнцѣ, фѣ сіліт а скрѣе ла Епѣтропѣе пентрѣ о деосѣвѣтъ пленѣнѣтѣнцѣ спре днтѣрѣрѣ ачестѣї контракт. Пѣнѣ а тѣрѣе шѣ а венѣ рѣспѣнсѣл ера тревѣнцѣ de врѣме маї лѣнгѣ. Днтрачѣастѣ врѣме ачѣщѣ треї тѣнерѣ дѣспре о парте пентрѣ днкѣнѣзрарѣ келтѣѣлелор дн ачест ораш скѣмн, іарѣ дѣспре алтѣ парте ка съ факѣ чева есперѣнцѣ дн ачѣастѣ романтикѣ перѣферѣе, с'аѣ дѣс ла сатѣл лѣнг нѣ de парте de Брашов, знде фѣрѣ de кѣтрѣ протопопѣл локѣлѣ Радѣл Верза кѣ тоатѣ чѣнстѣ вѣне прѣмѣцѣ шѣ оспѣтацѣ. Пе ла сѣдрѣшѣтѣл лѣї Октомврие се аѣла ачѣщѣї тѣнерѣ днкѣ аколо.

Апропѣндѣсе а 8-а зѣ а лѣї Ноѣмврие, дн каре D. Мѣхѣл Стѣрза сѣрѣа зѣоа нѣмелѣї, рѣпосатѣл, ка днпѣнтѣ сѣшѣ араѣ тѣлѣцѣмѣрѣ кѣтрѣ фѣїторѣл сѣѣ Дѣректор, фѣкѣ о гратѣлацѣе (Carmen onomasticum) дн версѣрѣ латѣнѣцѣї, вреднѣкѣ de орѣ че нѣвѣлѣчѣтате, дндестѣлатѣ тѣртѣрѣе че поате съ факѣ ачѣст тѣнѣр дн вѣїторѣз.

Пѣла днчѣнѣтѣл лѣї Ноѣмврие D. Асаки днтѣврѣшѣт de профѣсорѣї маї сѣс нѣтѣцѣї, се днтѣоарсе дн Молдавіа, знде ажѣнгднд ла Іаш, DD. профѣсорѣї Папп, Костѣ шѣ Манѣї се дѣсерѣ ла стацѣа лор ла Мѣнѣстѣрѣ Сокола, знде лѣ с'аѣ рѣндѣзѣт кост шѣ сѣлаше, іарѣ рѣпосатѣл рѣмасѣ дн Іаш дннгѣ D. Асаки, ка профѣсор, сѣѣ прѣват, нѣ щѣїѣ, атѣта щѣїѣ кѣ ла Сокола нѣ аѣ фост. Сѣлѣнца DD. профѣсорѣї днн Сокола, істѣдѣмѣ тѣнерѣмѣї молдовѣне фѣгѣдѣзіа зп спорѣї фѣрѣмос пентрѣ чѣле вѣїтоаре. Шѣї дн адеврѣ ачѣсте Мѣзе па-

дѣонале, тѣкар лѣкѣзіа ла клѣмн шѣї дн кѣсѣе нѣчѣї, пентрѣ кѣ дн полѣтѣе шѣї палаѣтѣрѣї се рѣсѣѣда чѣле стрѣеїне, ера съ гѣтѣскѣ чѣл маї фѣрѣмос дрѣм спре сѣрѣѣ дн Парнас, дакѣ ачѣ пѣферѣчѣтѣ револѣцѣе, каре дн 22 Фѣврѣарѣе 1821 авѣа тре-клѣнд треї лѣнѣї дѣла днчѣнѣтѣл кѣрсѣлѣї, ка о сѣцѣѣтѣ днн аскѣнс івѣндѣсе дн Молдавіа, нѣ леар фѣї алѣнгат днн дѣлчѣ лор одѣхнѣ. Кѣї івѣрѣ револѣцѣеї се чѣнтѣ деодатѣ тот кѣрсѣл днвѣцѣтѣрѣлор. Тѣнерѣмѣї сколастѣче і се дѣдѣ вое, ба шѣї дндѣмн а се дѣче ла каселе пѣрѣнѣтѣцѣї.

DD. профѣсорѣї кѣвѣзіа ачѣастѣ револѣцѣе ка зп трѣп нѣтрѣд метеорѣческ, каре апрѣнѣндѣсе дн днѣлѣцѣмѣ вѣздѣхѣлѣї фаче оарешкаре пѣцѣнтѣнѣ лѣмѣнѣ ла днтѣнѣфрек, шѣї се іспрѣвѣще кѣ зп тѣнет de грав трекуѣторѣз; пентрѣ ачѣвіа дн мѣжло-кѣл ачѣстѣї фок аѣ зѣвовѣт маї треї сепѣтѣмѣлѣї, тѣлнѣгѣїацѣї de о дѣлче нѣдѣѣжде кѣ дн скѣрт вор нѣтѣї іарѣ^ш днчѣлѣ днтрѣрѣнтѣл кѣрс. Днѣсѣ вѣзлѣнд маї пе зрѣтѣ, кѣ рѣл се тот днтѣнде, шѣї нѣчѣї чѣнстѣїта Епѣтропѣе, нѣчѣї к.к. Агенѣїе нѣ ле фѣгѣдѣзіацѣе врео аскѣрѣнцѣ дндедератѣ, фѣрѣ сілѣцѣї а се днтѣоарче дн патрѣа са, шѣї, прѣкѣм зрѣтѣрѣле аѣ dovedit, нѣ фѣрѣ кѣвлѣнт; пентрѣ кѣ дѣпѣ вре о клѣтева зѣле дѣпѣ плекарѣ лор, фѣцѣї шѣї прѣнѣцѣл стѣпднѣторѣз, шѣї кѣ днѣсѣл чѣї маї таре парте а повѣлѣцѣї. Сѣнгѣр рѣпосатѣл Фавѣан рѣмасѣ дн Іаш ка зпѣл, каре нѣ маї авѣї нѣчѣї о патрѣе, кареа дн аша фѣлѣї de днтѣлѣмѣлѣрѣї сѣїл прѣмѣскѣ кѣ сѣлѣл дѣпѣкѣїс, Лѣсѣндѣсе дн-кѣтрѣѣї дн вор дѣче валѣрѣле днтѣлѣмѣлѣрѣлор. Аїчѣї дарѣ аѣ рѣмасѣ ел пѣнѣ ла венѣрѣї армѣеї тѣрчѣцѣї шѣї днѣрѣлнѣдѣреа Волѣнѣтерѣлор, шѣї аша прѣн зрѣтаре маї тот

анъ 1821 dar нъ дъпъ лъпгъ врѣме се възъ маі de тоді пьрѣсѣт къэт. лндъші фиещекаре асекърѣце вѣдѣи ші аверіи дн цѣрѣле днвечѣнате. Фѣцѣрѣ повледѣи; тѣрѣврарѣ полігѣіе; стомотѣл попорѣлѣ; пер. дн. дѣнала Волѣнтѣрѣлор, сосѣрѣ арміеі тѣрчѣдѣи, ші крѣнта лѣпгъ, каре зрѣт ла Скѣлѣні днлгъ Прѣт, дѣдѣ матеріе мѣзеі лѣі de а алкѣтѣі нѣце вѣкѣдѣі поетѣче пѣліне de цѣпѣ, сѣвлѣмѣтате ші делѣкатѣдѣу. Пѣтѣрѣпѣка семілѣпъ, крѣзіміле оменѣрѣі, днкрѣнтателе вѣде але Прѣтѣлѣі 6) аѣ афлат днтр. дн. сѣл пре ал лор кднтѣторѣі.

Трѣста старе а Молдавѣіеі дн епоха de атѣнчѣі нѣменѣ нѣ е дн старе а о дескрѣе маі фрѣмос ші маі вѣѣ, de кѣм о аѣ дескрѣе кондеіѣл ачѣстѣі деосѣвіт талант. —

Днлгѣдѣе D. Редактор, ка сѣ днсемнезѣ ачѣі вре о кдтева версѣрѣ дн ачѣлѣ каре аѣ скрѣе деспрѣ старѣ Молдавѣіеі дн анъ 1821, ка сѣ фѣе спрѣ нѣлдѣ тінерѣлор поцѣрѣі поете. Еѣ сокотѣск къ адеаса ачѣстора тіпѣрѣре нѣ ва фѣі нѣчѣ одатѣ de прѣсос. Аскѣлтѣ, кѣм кднтѣ ачѣст дѣмпезѣеск поет:

С'аѣ днторѣ машина лѣтеі, с'аѣ днторѣ кѣ канѣ'н дос
Ші мерг тоате дн потрѣвѣ апапoda ші не дос.
Соареле д'акѣм рѣсарѣ дѣмѣнѣца ла анѣс,
Ші анѣне деспрѣ сеарѣ кѣтрѣ рѣсѣрѣт дн сѣс.
Апеле скѣмѣндѣші кѣрсѣл даѣ се'н тоарѣ днподоі,
Ка сѣ ватѣ фѣрѣ тілѣ кѣ ісвоарѣле рѣсѣоѣѣ.
С'аѣ смѣнтѣг сѣ вѣде фѣрѣ лѣкрѣрѣлор, че ла кале
Афлндѣсе дн вѣчѣе, зрѣта правѣлілор сале.

6) Ачѣст рѣѣ, каре оарѣкѣнд кѣрѣв прѣп ініма Молдавѣіеі, ші каре акѣм деспарте Молдавіа de Рѣсіа, аѣ фост пѣнтрѣ ел токѣмаі аша прѣкѣм аѣ фост Сѣмоіс рѣѣл Трѣоіеі пѣнтрѣ ѣеніа лѣі Вѣрѣліе:

— — — Ubi tot Simois correpta sub undis
Scuta virum galeaeque et fortia corpora volvit.

Шаѣ скѣмват се вѣде днкѣ ші літѣвіле граѣл лор;
Кѣ тот зпа ва сѣ зѣкѣ: ді тѣ сѣѣ сѣѣ тѣ погор. 7)

Кдтѣ днлгѣдѣе, кдтѣ фрѣмѣсѣдѣу ші
мѣестрѣе дн ачѣсте версѣрѣі!

(ва зрѣта).

7) Адеврѣт, къ ачѣсте ідеі ле аѣ днпрѣзѣмѣтат рѣпосатѣл дн Овідіеі фаворѣтѣл сѣѣ, ші деосѣвіт дн Libr. 1-o Trist. Elg. VIII. каре аша се днчѣне:

In caput acta suum labentur ab equore retro
Flumina, conversis solque recurret equis.
Terra feret stellas, coelum findetur aratro;
Unda dabit flammam, et dabit ignis aquas.
Omnia naturae praepostera legibus ibunt.
Parsque suum mundi nulla tenebit iter,
Omnia iam fient, fieri que posse negabam,
Et nihil est, de quo non sit habenda fides.

Алѣтѣре акѣм чѣнева ачѣсте версѣрѣі але лѣі Овідіеі кѣ чѣле але рѣпосатѣлѣі, ші не лесне ва вѣдѣ, къ дн ачѣстѣ іасте нѣмаіѣн скелет de ідеі, саѣ нѣмаі чѣле днпѣтѣі трѣсѣрѣі а зпѣі тавлѣѣ, фѣрѣ фѣде, фѣрѣ вѣпселѣі ші фѣрѣ нѣчѣ о зѣврѣре, ші четѣторѣіа іасте сіліт днсѣші аш кѣвзѣі чѣле че ліпсѣск. Ачѣст скелет, ачѣсте днпѣтѣі трѣсѣрѣі а зпѣі тавлѣѣ ѣеніа лѣі Фавіан кѣ аша патѣрале фѣде, вѣпселѣі ші зѣврѣрѣі, ші кѣ атѣта мѣестрѣе поетѣческѣ леаѣ днпѣлініт, кѣт дн ачѣле нѣмѣк нѣ маі подѣ цѣрѣде, нѣмѣк а маі адѣога, ші ецѣі ла дндоіалѣ de актѣрѣа ѣеніе сѣ те мѣнѣнезѣі маі мѣлт, de ачѣлѣзіа, каре аѣ фѣлѣт скелетѣл ші днпѣжіле трѣсѣрѣі, саѣ de ачѣлѣзіа, каре кѣ атѣта мѣестрѣе ле аѣ днпѣлініт. Че сѣ зѣк de ачѣ тікѣ, невѣтѣ-нѣтоаре ші аша фѣін дѣсѣтѣ сатѣрѣ; каре се афѣл дн кѣвѣнтѣл апапoda; прѣпозѣціа ді дн лок de de; конѣкѣнѣціа сѣѣ дн лок de саѣ? каре кѣ атѣта мѣестрѣе ле аѣ дѣсѣт дн версѣрѣіе сале, кѣт, прѣкѣм еѣ сѣлѣт днкрѣдѣндѣат, чѣ маі таре парте а четѣторѣлор нѣ о аѣ сімѣігѣ.